

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nuz. Angonfeld & Emerie Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifară
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA” ieșe în lume de
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.,
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și strălădate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. —
Plătar 10 bani. —
Mentelea cât și
sunt a se plăti în

Nr. 242.

Brașov, Luni-Marți 2 (15) Noembrie.

1904.

Protectoratul tizzaist.

Până eri, alaltă-eri nici că se sciea de cătră publicul mare, că în partidul liberal guvernamental, în afară de cei 14 deputați sași, cari la timpul său au intrat cu atâta sgomot în șirurile lui, se mai află încă odată atâți deputați de naționalitate română și sârbescă.

Fost'au deci de ani la ordinea țilei în camera ungară nenumărate cestiuni, cari atingeau de aprôpe, ba încă prea dureros de aprôpe pe Români și Sârbi, nici-odată însă nu s'a vădit ridicându-se vr'unul din acești deputați, supranumiți „mameluci ai guvernului”, ca să ia în apărare o cauză românească sau sârbescă.

Numai ici colea, dér și acesta de tot rar, mai lua cuvântul câte unul din ei, — cu ocaziunea discutiunilor faimoase și furiöse în cestiunea naționalităților — pentru-ca să declare, că poporul român e blând, brav și patriotic, dând astfel în glasul stăpânilor săi, cari puneau totă vina pentru nemulțămirea poporului, pe „agitatorii de profesiune”. În aceste casuri ei, deși de naționalitate Română sau Sârbă, erau considerați de lumea mai puțin inițiată în secretele partidului liberal ca mădulare aparținătoare elicei de la putere a celor de seminția apardiană și semitică.

Nu s'a pomenit ca acești deputați din majoritate să fi vorbit vr'odată în vr'o cauză națională-culturală română ori sârbescă, depărtându-se cu totul de vederile soților lor maghiari din partid, decât acum 25 de ani, când cu desbaterea asupra proiectului de lege pentru introducerea obligătoare a limbii maghiare în școlile populare ale naționalităților.

E semnificativ, că acest proiect de lege a fost primul pas, care a adus după sine pasul de acum, nevoia Berzeviczyană, și că pe atunci era mare și tare în fruntea guvernului tatăl actualului ministru-președinte, răposatul Coloman Tizza.

La 1879 vâdrâm pentru prima-ora rarul fenomen, că deputații de naționalitate română, înregimentați în partidul guvernului, n'au făcut în cestiunea școlară cauză comună cu colegii lor. Ei au vorbit în cameră contra proiectului de maghiarizare, fără ca să fi călcat disciplina de partid, fiind-că în afacerea acesta școlară li-s'a fost permis a fi de altă opinie.

Coloman Tizza era om rutinat. El vădă că printr'asta n'avea să piardă nimic, căci totă opoziția maghiară era la dispoziția sa în cestiunea maghiarisării. Lăsând pe câți-va din mamelucii săi să se alătura la gravaminele Archiereilor români, nu putea decât să câștige, căci făcea pe Români și pe ceilalți nemaghiari să credă, că se portă cu bunăvoință față cu interesele lor culturale și numai cu părere de rău se vede constrins a ceda încâtva cuvântului maghiarisator.

De ce se nu profite și Tizza

fiul de acest exemplu de tactică și reată a tatălui său?

Deputații români și sârbi, cari s'au prezentat la contele Tizza, ca să-i spună, că în cestiunea reformei școlare ei nu pot merge cu partidul, ci se vor alătura la memorandele Episcopilor lor, de sigur că au știut dinainte ce răspuns le va da ministru-președinte și că-i va primi cu aceeași afabilitate ca și pe Sași.

Ce pôte să dovedescă mai mult „bunăvoința” ce pretinde a-o ave contele Tizza față cu naționalitățile, decât faptul, că el dă voie Românilor. Sașilor și Sârbilor din partidul său să se abată de la disciplina de partid în această cestiune, asociându-se la gravaminele conaționalilor lor?

Și încă una. Ca mâne vor fi alegeri nouă dietale și era tizzaistă Nr. 2 încă de aici încolo are să se începă! De ce se nu apară de acum contele Tizza în lumina unui protector al tuturor „patrioților” din sinul naționalităților; de ce se nu se afle de acum, că cineva pôte fi guvernamental fără a fi silit să desavueze pe Episcopii săi, cari iau în apărare școala și biserica română; de ce, c'un cuvânt, se nu se desfășure înaintea publicului mare al naționalităților de pe acum icona viitorului cum și-l inchipuesc Tizza-Berzeviczy cu ai lor, când flôrea acestor naționalități se va întruni sub egida partidului guvernamental, ca să aducă prinos și jertfă „nefalsificatului patriotism maghiar”?

Ce prospecte frumoase pentru toți aceia, cărora le arde sufletul după deputăție!

Cu toate acestea nu putem să nu constatăm cu mulțumire, că Românii din tabera guvernului — nu vor nici ei să se despartă cu totul de sângele lor, nu cel puțin față cu atentantul lui Berzeviczy.

Totuși nu ne vom pute bucura de acesta, pe câtă vreme acești Români se vor purta cu gândul să continue însoțirea cu aceia, cari sapă grôpa vieței și culturai noastre naționale.

Brașov, 1 (14) Noembrie.

Proiectul Berzeviczy. După diarele unguresci am adus și noi scirea, că guvernul a luat de la ordinea țilei proiectul de reformă al instrucțiunii, pentru ca eventual să facă în el unele modificări. Scirea acesta se desminte acum din parte oficială. În ședința de Vineri a comisiunii parlamentare pentru instrucțiune ministru Berzeviczy a declarat categoric că nu este învoit cu amânarea desbaterei proiectului în comisiune. În urma vorbirii deputatului Csernoch însă, ministru a declarat totuși, ca desbaterea proiectului să se începă în ședința comisiunii de la 15 Nov., de ôre-ce e de dorit, ca cel puțin partea generală a proiectului să se desbată fără intrerupere.

Manifestațiunile contra proiectului de reformă școlară. Eri în 13 Noembrie s'a ținut o întrunire de alegători ai cercului Săliște cu următorul program: 1) Darea de semnă a delegaților consiliu-

lui județan din cercul electoral Săliște și 2) Discutarea situațiunii generale politice și luarea unei rezoluțiunii față cu proiectul școlar al guvernului. Întrunirea a fost convocată de d-nii Dr. Stroia, I. Banciu, I. Manta, Dr. Borcea, Dr. Comșa, Dr. Beu.

— Tot în aceeași zi s'a ținut o întrunire de alegători în cercul electoral Șiria cu obiectul: 1) Rezoluțiune asupra proiectului de lege despre reforma învățământului popular. Convocători d-nii: Dr. I. Hotărân, Dr. I. Rațiu, R. Mărușan, M. Păscuț, M. Dulhaz, A. Secula, N. Lăzărescu, P. Benea, A. Ignuția, S. Borlea, T. Groșșan, G. Crista. — O a treia întrunire de alegători au convocat pe ziua de Joi 17 Nov. d-nii S. Medean și Z. Mureșan la Sebeșul săsesc cu scop de a protesta în contra proiectului Berzeviczy.

La meetingul de protestare sârbesc din Vârșet, au participat vr'o 3000 de Sârbi. S'a primit un proiect de rezoluțiune prezentat de Miletić contra proiectului lui Berzeviczy. Un discurs a ținut și d-l Tomić contra proiectului.

„Deputații români din partidul liberal și proiectul Berzeviczy.” Sub marca acesta, foile maghiare din Pesta aduc scirea, că deputații guvernamentali de naționalitate română s'au prezentat în delegațiune, sub conducerea d-lui Dr. Nicolae Șerban, la ministru președinte Tizza în afacerea proiectului Berzeviczy, declarându-i că iau și ei poziție contra proiectului. Punctul lor de vedere este cel accentuat în memorandele ambelor biserici române. „Alkotmány” dice, că acești deputați sunt următorii: Pahomie Avramescu, Ioan Ciocan, br. Alexe Nopcea (!) Iosif Papp, Nicolae Șerban, George Serb, George Szombathy și Petru Vuia.

Punerea în vigore a noului tarif vamal român. Societatea germană pentru tratate comerciale, primesce din București următoarea scire în privința punerii în vigore a noului tarif vamal român:

Cestiunea punerii în vigore a noului tarif vamal la 1 (14) Decembrie a. c. astfel precum o cere legea votată de camere, a format obiectul unor discuțiuni succesive între guvernul român și cel german de o parte și între cabinetele din Viena și din București de altă parte. Guvernul român și cu deosebire ministru de finanțe Costinescu au insistat mult, ca tariful să între în vigore la 1 (14) Decembrie, în acest cas, multe articole, cari nu sunt consolidate prin tratatele în vigore ar fi supuse la taxe vamale cu mult mai mari, de cât cele actuale. În cele din urmă însă guvernele străine au obiectat, că un asemenea procedeu nu s'ar împăca cu lealitatea față cu statele cu cari s'au încheiat convențiunii comerciale și guvernul român a cedat, promițând, că înainte de 1 (14) Decembrie legea în cestiune va fi modificată și data punerii în vigore a noului tarif va fi amânată.

Cu chipul acesta a dispărut și necesitatea simțită cu deosebire de Austro-Ungaria, ca până la încheierea noului tratat să încheie un aranjament provisor.

În cercurile diplomatice române se discută și cestiunea denunțării tratatelor. S'a afirmat, că guvernul român are intenția de a le denunța înainte de 31 Decem-

vrie a. c. Se crede totuși, că decă va fi perspectivă de a se ajunge la o înțelegere cu Austro-Ungaria, denunțarea va fi de prisos, fiind-că încheierea tratatelor cu celelalte state se va face, fără dificultăți, pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate.

Din dieta ungară.

(Tizza despre serviciul activ de doi și despre tunuri pentru honveđime. Impresia la opoziție. — „Foc bengalic”.)

În ședința de Sâmbătă a dietei ungară s'au făcut din partea ministrului președinte Tizza nisce declarațiuni, menite a mulcomi opoziția în lupta ei contra guvernului.

Încă înainte de deschiderea ședinței, s'a răspândit în culoarele camerei svonul, că la interpelația deputatului Francisc Bolger, pusă la cale de Tizza, asupra noiei legi militare, ministru președinte va răspunde, că noua lege pentru armată s'a pregătit pe baza serviciului de doi ani și că honveđimea ungară va primi tunuri.

Scirea a produs o viuă mișcare printre deputați. Guvernamentalii diceau: Ei, acum să poftescă opoziția a mai veni cu palavre, că guvernul n'a dobândit succese însemnate naționale maghiare în armată! Opoziția de altă parte, era foarte încurcată. Din cestiunea tunurilor pentru honveđime ea își făcuse o pretensiune națională, — și etă că acum i-se împlinesce și această dorință. Ce să facă deci? Să se bucure și să preamărescă și ea pe Tizza, închinându-se în fața marilor lui succese și a genialității lui de bărbat de stat, ori să stea și mai departe neclintită la postul ei de fervent combatant contra guvernului actual? Se mai dicea în același timp, că Maj. Sa a dat 200,000 fl. pentru statua lui Kossuth Lajos, ér unul din nouele vase de război va fi botezat „Kossuth Lajos” (!)

— Afară de acesta, dicea un deputat, regele va adopta pe Francisc Kossuth!

În cele din urmă se deschise ședința și cu mare interesare s'a ascultat cetirea carnetului de interpelații. Între cele 6 interpelații era și a lui Bolgar, însă, pentru a-și asigura dreptul la cuvânt, atât Polonyi, cât și Rakovsky anunțară și ei câte o interpelație în cestiunea serviciului de doi ani.

Interpelațiile au venit la rând numai la ôrele 12 $\frac{1}{2}$. Francisc Bolgar interpelază pe ministru de honveđi. decă s'au încheiat lucrările cu privire la reforma legii militare, și când are de gând guvernul să prezente camerei noul proiect? El ceru tot-odată lămuriri de la ministru președinte Tizza, decă s'a ținut semnă în noua lege despre serviciul de doi ani?

Ministru președinte Tizza a luat în dată cuvântul. În răspunsul său dișe, că nu s'au încheiat încă lucrările asupra reformei legii militare, pôte însă să dea deslușiri în general asupra lor, și declară încă de pe acum, că lucrările stau pe baza serviciului de doi ani.

Declarația contelui Tizza stôrse a-plause și strigări furtunose de „éljen” pe băncile guvernamentale. Opoziția se arată foarte surprinsă.

La toate armele se va introduce serviciul de doi ani? întrebă Ugron.

Tizza răspunde, că la cea mai mare parte, afară de cavalerie, artileria călare și marina de război. Continuând spune, că guvernul de război va pretinde, în schimb, sarcini cari vor pute fi suportate de popor, însă e firesc, ca contingentul de recruți să se sporască.

— Aha! strigară cei din stânga.

— Da, trebuie sporit acest contingent, răspunde Tizza, fiind-că pentru completarea cadrelor vor fi în viitor numai două clase de etate.

Cursul la bursa din Viena.

Din 20 Octombrie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.75
Renta de corone ung. 4%	98.05
Impr. cail. fer. ung. in aur 3 1/2%	89.05
Impr. cail. fer. ung. in argint 4%	97.75
Bonuri rurale croate-slavone	98.50
Impr. uug. ca premii	210.—
Losuri pentru reg. Tisei si Seghedin	162.—
Renta de hartie austr.	100.—
Renta de argint austr.	99.95
Renta de aur austr.	119.95
Renta de corone austr. 4%	100.05
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.25
Losuri din 1860.	154.90
Actii de-ale Banței austro-ungar.	16.36
Actii de-ale Banței ung. de credit.	796.—
Actii de-ale Banței austr. de credit	671.50
Napoleonori	19.03

Concurs.

Pentru ocuparea postului de practicant la institutul de credit si economii „Grănițerul“ in H.-Dobra, se publica concurs.

Salar annual Cor. 1000.—

Cei ce doresc a reflecta la acest post, au sa-si inainteze rugăriile pana cel mult in 2 Decembrie a. c. st. n., sa documenteze ca au absolvat școala comerciala si ca poseada limba romana, maghiara si germana in vorbire si scriere. Cei cu praxa de banca vor fi preferiti. — Alesul are sa-si ocupe postul in 15 Decembrie n. a. c.

H.-Dobra, la 12 Novem. 1904.

1-2.1539.

Directiunea.

A V I S !

Am onorea a aduce la cunoscinta On. public, ca am cumparat recunoscuta

Cofetăria Seidel.

Experientele castigate in decurs de mai multi ani in cele mai de frunte cofetării indigene si din strainatate. me pun in placuta positie de a putea produce in branza aceasta articole eschisite.

Recomand cu deosebire:

Inghetata in forme (Parfé si Crème). Torte lucrute forte cu gust. Prajituri la ciai, si prajituri mici — Kugler, cea mai buna calitate, prospete.

Asemenea se afla:

Bombone fine. Marca cea mai buna. Licheruri si vinuri spaniole.

Me voi sili a satisface cerintele cele mai exagerate servind **cafea si chocolada** cea mai buna.

Invitand On. public la o gustare, sunt convins, ca me va onora cu o cercetare continua.

Cu tota stima

Friedrich Flagner,
cofetar,
Tergul cailor Nr. 32.

La prea inalta porunca a **Maiest. Sale Apost. c. si reg.**

A XXXVI LOTERIE de stat c. r.

pentru scopuri de binefacere civile din Cisleitania.

Loteria aceasta unica in Austro-Ungaria legal concesionata contine **18.435 castiguri in bani gata** cu suma totala de **512.980 Cor.**

Castigul principal 200,000 corone bani gata.

Tragerea urmeza irevocabil la 15 Dec. 1904.

Un los costa 4 corone.

Losuri se capeta la sectiile loteriilor de stat in Viena III Vorderer Zollamtsstrasse 7. Colectanti de loterie, Trafici, la oficiile de dare, poste, telegraf si cai ferate, zarafii etc. Planuri pentru cumparatori gratis.

Losurile se trimit franco.

Directia c. r. a loteriei.

Sectia loteriei de stat.

(1547,4-10.)

Pentru morburile de stomac!

Celor ce prin receta, inbuibare, mancari greu de mistuit, ferbinteli, prea reci, sau viata neregulata si-au tra un morb de stomac si anume:

Catar de stomac, carcei, durea, mistuire rea, se recomanda un mijloc bun de casa, probat de mai multi ani cu efect bun **Vinul de burueni (Krauterwein) a lui Huberth Ullrich**

Vinul de burueni este preparat din burueni excelente si vindecatoare cu vin bun, intaresce stomacul si organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delatura mistuirea rea, si ajuta la formarea de sange sanatos.

Folosirea vinului de burueni delatura morburile de stomac deja la inceput. De aceea sa se foloseasca de timpuriu. Simptome ca: **durere de cap, ragala, greta, slabiciune, vomare,** dispare adese-ori dupa folosirea a cateva sticle de vin de burueni.

Constipatie si urmarile ca: **neastimpăr, colica, bataie de inima, insomnie, congestiune la ficat, splina, hemoroide,** se delatura intreruitand vinul de burueni. Asemenea curata din stomac materii stricacioase prin esirea usora la scaun.

Slabiciunea, paliditatea feței, anemia, debilitatea

provin adeseori din mistuire rea si din dispozitie lornaviciosa a ficatului. Persone cari patimesc de **lipsa de apetit, nervositate, durere de cap, insomnie, tangesu cu inecetul** Vinul de burueni da impuls puterii de viata, si Vinul de burueni excita apetitul, ajuta mistuirea si hranesce, misca prefacerea substantelor, alina nervii excitati si produce viociiune de viata. Multime de scrisori de multumire confirma acestea.

Vin de burueni se capeta in sticle a 3 cor. si 4 cor. in farmaciile din: Brașov, Săcele, Cristian, Rășnov, Codlea, Tîntari, Helohiu, Bod, Feldiara, Ilyefalva, Uzon, Magyaros Nagypatak, Papolcz, Zagon, Kovaszna, Beresnyo, Sepsi-Szt.-György, Bólon, Nagyajta, Baroth, Miklosvár, N.-Baczon Zsombor, Darocz Homorod, Kóhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, Báránykut, Boldogváros, Boholez, Szásztukos, Bethlen, Sárkány, Almásmező, Zernest, Törösvár, Vajdarecse, Voila, N.-Sink, Aind, Panticeu, Kézdivásárhely, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben si in tote farmaciile din orasele mici si mari din Ardeal si din terile straine. — Farmaciile din Brașov: a d-lor Heinrich G. Obert, Victor Roth, Eugen Neustädter la „Ingerul pazitor“, Ferdinand Jekelius la „Speranta“. — Trimite 3 seu mai multe sticle cu prețurile originale in ori si ce localitate din Austro Ungaria.

Se se ferescă de imitatie.

Cereți nume **Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.**

Vinul de burueni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 4500, spirt de vin 1000, Glicerin 1000, Vin rosu 2400, sirop de fragi 1500, sirop de ciresu 3200, fincen, anason, radacina helen, radacina americane, radacina de inzian, radacina calmusu a. 100. Aceste parti constitutive se se amestece.

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghete al D-nului I. Sabădeanu.)

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, aședământul seu de inmormentare bogat asortat in cari tote obiectele, atat sortele mai de rënd, cât si cele mai fine, se pot capata **cu prețuri ieftine.**

Comisiune si **depon de sicriuri de metal** ce se pot inchide hermetic, din prima fabrica din Viena

Fabricarea propriea a tuturor **sicriurilor de lemn, de metal si imitatiuni de metal si de lemn de stejaru.**

Depou de **cununi** pentru monumente si **plantici** cu prețurile cele mai moderate.

Reprezentanța de monumente de **marmura**, care **funebre proprii cu 2 si cu 4 cai,** precum si un **car funebru venet,** pentru **copii,** precum si **ciocelii.**

Comande intragi se escută **prompt si ieftin,** ia u asupra-mi si **transporturi de morți in strainatate.**

La casuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

12—*

In **24 Noemvrie a. c.** se incepe un nou ciclu al loteriei de clasa ung. la care se vor trage din nou

căștiguri de 14 milioane 459,000 corone.

Invitam la participarea acestei loterii, care represinta cele mai mari șanse de căștig din lume, si oferim din puținele losuri cu numerii de noroc ce le mai avem:

Un los întreg a cor. 12—, o jumetate a cor. 6—, un petrar a cor. 3—, o optime a cor. 1.50 bani.

Căștigul cel mai mare in cazul norocos este

Un milion de Corone.

Casa de banca **JACOB L. ADLER & FRATE, Brașov.**

(Casa de banca Jacob L. Adler & Frate in Brașov represinta cea mai mare colectura principala a loteriei de clasa ung. din provincie si-au plătut deja clientilor sei prompt si culant căștiguri principale de 200,000, 100,000, 70,000, 30,000, 20,000, 10,000 Corone etc.)

(1534),7-10.